

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Ceza İşleri Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.CİG.0.00.00.05-647.03-792-2008/564/23479
Konu : Noterlerin görev suçlarında yeterli delil bulunmaması
durumunda takipsizlik kararı verilip verilemeyeceği

14/04/2009

EYÜP CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

İlgi : 26/12/2008 tarihli ve B.M. 2008/3417 sayılı yazı.

Noterlerin görevlerinden doğan veya görevleri sırasında işledikleri iddia olunan suçlardan dolayı Cumhuriyet başsavcılıklarınca yapılan soruşturma sonucunda, toplanan delillerin kamu davasının açılması için yeterli şüphe oluşturmadığının değerlendirilmesi ya da kovuşturma olanağının bulunmadığının tespit edilmesi hâlinde, evrakın Bakanlığa intikâl ettirilmeden ve bu hususta Bakanlığın değerlendirmesi alınmadan doğrudan kovuşturmaya yer olmadığına karar verilip verilemeyeceği konusunda doğan tereddüt nedeniyle görüş talebini içeren ilgi yazı incelendi.

Bilindiği üzere; 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun;

“Soruşturma şekli” kenar başlıklı 124’üncü maddesine göre;

“Adalet Bakanlığı, bir noter hakkında soruşturma yapılmasını gerektiren hâllerde, soruşturmayı adalet müfettişlerine veya Cumhuriyet savcılarına yaptırır.

Adalet müfettişliği ve Cumhuriyet savcılıklarına herhangi bir şikâyet yapılır veya bu merciler, noterin yolsuz bir işleminden haberdar olurlarsa, **derhal gerekli soruşturmayı yaparak düzenliyecekleri evrakı Bakanlığa gönderirler.**

122 nci maddenin 3 üncü fıkrası soruşturma halinde de uygulanır.

Adalet Bakanlığı, yukarıki fıkralar gereğince düzenlenen soruşturma evrakının suç niteliğinde olmayıp disiplin kovuşturmasını gerektiren eylemlerle ilgili kısımlarının bir örneğini, Türkiye Noterler Birliği Disiplin Kuruluna intikal ettirir.”

“Kovuşturma izni” kenar başlıklı 153’üncü maddesine göre;

“Noterlerin, görevden doğan veya görev sırasında işledikleri suçlarından dolayı kovuşturma yapılabilmesi Adalet Bakanlığının iznine bağlıdır.”

“Kovuşturma usulü” kenar başlıklı 154’üncü maddesine göre;

“Adalet müfettişleri veya mahallî Cumhuriyet savcısı tarafından düzenlenen dosya, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne tevdi olunur. İnceleme sonunda soruşturma yapılması gerekli görüldüğü takdirde dosya, suçun işlendiği yer Ağır Ceza Mahkemesine en yakın bulunan Ağır Ceza Mahkemesi Cumhuriyet savcılığına gönderilir.

Cumhuriyet savcısı beş gün içinde, iddianamesini düzenliyerek dosyayı son soruşturmanın açılmasına veya açılmasına yer olmadığına karar verilmek üzere ağır ceza mahkemesine verir.

İddianamenin bir örneği, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun hükümleri uyarınca, hakkında soruşturma yapılan notere tebliğ olunur. Bu tebliğ üzerine noter, kanunda yazılı süre içinde bazı delillerin toplanmasını ister veya kabule değer bir istemde bulunursa nazara alınır. Gerekirse soruşturma başkan tarafından derinleştirilir.

Haklarında son soruşturmanın açılmasına karar verilen noterlerin duruşmaları, suçun işlendiği yer ağır ceza mahkemesinde yapılır.”

“İtiraz hakkı” kenar başlıklı 155’inci maddesine göre;

“154 üncü maddede yazılı mahkemelerin tutuklama veya salıverilmeye yahut son soruşturmanın açılmasına yer olmadığına dair kararlarına karşı Cumhuriyet savcısı veya sanık tarafından genel hükümler uyarınca itiraz olunabilir.

Bu itiraz, suçun işlendiği yer ağır ceza mahkemesi hariç olmak üzere, itiraz edilen kararı veren mahkemeye en yakın ağır ceza mahkemesinde incelenir.”

Ayrıca; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun;

“Tanımlar” kenar başlıklı 2’nci maddesinin (e) ve (f) bentleri uyarınca;

“e) Soruşturma: Kanuna göre yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evreyi,

f) Kovuşturma: İddianamenin kabulüyle başlayıp, hükmün kesinleşmesine kadar geçen evreyi,

İfade eder.”

“Kovuşturmaya yer olmadığına dair karar” kenar başlıklı 172’nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi uyarınca;

“Cumhuriyet savcısı, soruşturma evresi sonunda, kamu davasının açılması için yeterli şüphe oluşturacak delil elde edilememesi veya kovuşturma olanığının bulunmaması hallerinde kovuşturmaya yer olmadığına karar verir.”

Öte yandan; 01/01/2006 tarihli, 14 numaralı ve noterler hakkında yapılan inceleme ve soruşturma işlemleri konulu genelgenin dört numaralı bendi gereğince; noterlerin görevden doğan veya görev sırasında işledikleri suçları, sıfat ve görevleri gereğine uymayan tutum ve davranışları nedeniyle haklarında yapılan soruşturma sonucunda;

“Yapılan soruşturma sonunda düzenlenen fezlekenin sonuç kısmında, Cumhuriyet savcısının kovuşturma izni verilip verilmemesi konusundaki düşüncesini açıkça belirtmesi” hususu adli teşkilâta duyurulmuştur.

Diğer taraftan; Yargıtay 2. Ceza Dairesi 18/07/2007 tarihli ve 2007/7784-11074 sayılı ilâmında;

“1512 sayılı Noterlik Kanunu’nun 124’üncü maddesinin 1 ve 2. fıkrasında ‘Adalet Bakanlığının bir noter hakkında soruşturma yapılması gerektiren hâllerde soruşturmayı adalet müfettişlerine veya Cumhuriyet savcısına yaptırır,

Adalet müfettişliği ve Cumhuriyet savcılıklarına herhangi bir şikâyet yapılır veya bu merciler, noterin yolsuz bir işleminden haberdar olurlarsa, derhal gerekli soruşturmayı yaparak düzenleyecekleri evrakı Bakanlığa gönderir.’ hükmüne göre, Noter ... hakkında görevi esnasında özürsüz bir kimseye ayırimcılık yaptığı iddiası üzerine soruşturma yapılarak soruşturma evrakının Adalet Bakanlığına gönderilmesi gerektiği cihetle, doğrudan verilen takipsizlik kararına itirazın kabulü yerine yazılı şekilde karar verilmesinde isabet görülmediğinden 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 309’uncu maddesi uyarınca anılan kararın bozulması lüzumu kanun yararına bozma talebine dayanılarak ihbar olunmuştur.

Gereği düşünüldü:

Kanun yararına bozma istemindeki düşünce yerinde görüldüğünden noter olan şüpheli ... hakkında ... Ağır Ceza Mahkemesinden verilip kesinleşen ... gün ve ... Müt. sayılı kararın 5271 sayılı Kanun’un 309. maddesinin 4. fıkrasının (a) bendi uyarınca bozulmasına” karar verilmiştir.

5271 sayılı Kanun’da, ceza muhakemesinin nasıl yapılacağı hususundaki kurallar ile bu sürece katılan kişilerin hak, yetki ve yükümlülükleri düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu Kanun’da genel soruşturma ve kovuşturma usulleri yer almaktadır.

Genel soruşturma usulüne yani 5271 sayılı Kanun’da öngörülen usule tâbi olarak

yürütülen bir soruşturma sonunda, kamu davasının açılması için yeterli şüphe oluşturacak delil elde edilememesi veya kovuşturma olanağının bulunmaması hâlinde Cumhuriyet savcısı tarafından doğrudan kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesi gerekmektedir.

Ancak, kanun koyucu kimi zaman failin sıfatı, kimi zaman da suçun niteliğini göz önünde bulundurmamak suretiyle, özel soruşturma veya kovuşturma usulleri benimsemiş bulunmaktadır. Milletvekilleri, hâkim ve Cumhuriyet savcıları, avukatlar, valiler ve kaymakamların işlemiş olduğu bazı suçlarla ilgili olarak sıfatları sebebiyle, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda, 5271 sayılı Kanun'un 250'nci maddesinde, 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun'da, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Cumhurbaşkanına hakaret" kenar başlıklı 299'uncu maddesi ile "Türklüğü, Cumhuriyeti, Devletin kurum ve organlarını aşağılama" kenar başlıklı 301'inci maddesinde yer alan suçlar da nitelikleri sebebiyle genel soruşturma usulünden ayrı bir soruşturma veya kovuşturmaya tâbi tutulan suçlara örnek olarak gösterilebilirler. 1512 sayılı Kanun'da da noterlerin görevden doğan veya görev sırasında işledikleri suçlarından dolayı kovuşturma yapılabilmesi Adalet Bakanlığının iznine bağlı kılınmıştır.

Bu bakımdan;

1- Noterlerin görevinden doğan veya görevi sırasında işlenen suçları sebebiyle haklarında yürütülen soruşturma sonunda, kamu davasının açılması için yeterli şüphe oluşturacak bir delilin elde edilememesi veya kovuşturma olanağının bulunmaması durumunda kovuşturmaya izin verilmesi veya verilmemesine ilişkin yetkinin de 1512 sayılı Kanun'un 153'üncü maddesi uyarınca Adalet Bakanlığına ait olması karşısında, belirtilen durumlarda da Cumhuriyet savcısı tarafından doğrudan kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmesinin uygun olmayacağı, yapılan soruşturma sonunda düzenlenen soruşturma evrakının 14 numaralı genelgede belirtilen hususlar yerine getirilmek suretiyle Bakanlığa gönderilmesinin,

2- 1512 sayılı Kanunda belirtilen bu özel soruşturma usulü yalnızca meslekten noterler hakkında uygulanacağından, noter vekillerinin, geçici yetkili noter yardımcılarının, imzaya yetkili başkâtip veya kâtiplerin görevleri sırasında veya görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı soruşturma ve kovuşturma işlemlerinin genel hükümlere göre yapılmasının,

Uygun olacağı düşünülmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.